

mune og Kirkestyre, end der er de fleste Steder, og naar det er gaaet i Hillerød, som sket er, maa det dels tilskrives den Omstændighed, at man der kun har Slotskirken i den anden Udkant af Byen til Gudstjeneste, og at Kirkegaards- og Kommunestyrelse er eet, idet Kirkegaarden er kommunal – et Forhold, som Overlæge Secher jo netop nylig ogsaa har berørt i V. K.

Ogsaa andetsteds fra peger Sporene i Retning af, at man maa se økonomisk og praktisk paa Kapelspørgsmaalet, saaledes at Kapellet gives en tvedelt Funktion. Her tænkes saaledes paa flere Byers Sammenbygning af Kapeller og Krematorier, hvoraf nu foruden København ogsaa Frederiksberg samt Slagelse og Rønne har deres Eksempler, mens flere andre Byer paatænker saadanne. Og karakteristisk nok staar Striden i Svendborg netop for Tiden om dette Spørgsmaal, – ikke, om Kapellet skal have een eller to Funktioner; thi det er man ganske enig om, – det skal have to. Det, der er det afgørende, er, om Kapellet tillige skal have Funktion som Kirkebygning eller som Krematorium. Følelsesmæssige Forhold vil udelukke, at et Kirkegaardskapel kan rumme baade Kirke og Krematorium, og selv om praktiske Forhold vilde kunne gøre det muligt, er det mere end tvivlsomt, om den rent instinktive Modstand i Følelserne, en saadan Forbindelse maatte afføde i vide Kredse, skulde forsøges brudt; men der er neppe Tvivl om, at mange Bystyrer vilde staa sig ved at samarbejde med Menighedsraadene om de nye Kapelbygninger, saa de fik en tvedelt Funktion.

* * *

Nye Kirkegaarde.

III. Kerteminde.

Af Lærer Frands Hansen.

Paa Basis af tidligere Forhandlinger angaaende en paatænkt Registrering af Gravene paa Kerteminde gamle Kirkegaard i Forbindelse med en delvis Regulering af de ældste Afsnit henvendte Kerteminde Menighedsraad gennem Kirkeværgen sig i Foraa-ret 1928 til mig med Anmodning om i Stedet for Regulering m. v. af den gamle Kirkegaard at ville udarbejde et Forslag til en Plan for en Assistenskirkegaard, som man nu havde bestemt sig for, og hvortil Menighedsraadet havde erhvervet et Areal, beliggende umiddelbart Nordvest for Byen.

Med Iagttagelse af visse faste Bestemmelser, f. Eks. Forbindelsesvejen til Byen, Plads for et paatænkt Ligkapel samt at det lavtliggende sydøstlige Hjørne af Arealet ikke maatte bruges til Begravelse, fik jeg frie Hænder til at maatte fremkomme med et Forslag.

Efter at jeg havde sikret mig faglig Assistance hos Hr. Havearkitekt *Johannes Tholle* til kritisk Gennemgang af, hvorledes jeg tænkte mig Opgaven løst under Hensyn til de givne Bestemmelser samt til nærmere Udformning af specielle Enkeltheder ved Planen, tog jeg Arbejdet op, og det resulterede saa i ovenstaaende Forslag, der godkendtes af Menighedsraadet som Plan for Kerteminde Assistenskirkegaard.

Det til Kirkegaarden bestemte Areal er beliggende som nævnt Nordvest for Byen paa et Terræn, der hæver sig ret stærkt og frembyder Muligheden for at kunne for-

mes til et endog særlig smukt Kirkegaardsanlæg med en køn Udsigt ind mod den lille idylliske By.

Bakkens Top ligger saaledes 5 m over Arealets laveste Punkt i SØ., hvor Forbindelsesvejen fra Byen støder til. Paa Grund af det rigelige Fald er Dræning unødvendig.

Naar Kapelpladsen er lagt som vist paa Planen ved den nordlige Grænse, er dette sket af Hensyn til dels at give Kapellet den smukke høje Beliggenhed, dels af den Grund, at det Nord herfor beliggende Areal senere skal inddrages under Assistenskirkegaarden, saaledes at Kapellet da vil komme til at ligge i Kirkegaardens Midte.

For at skabe en klar Inddeling er Hovedalleen ført i Flugt med Vejen fra Byen til Arealets Midte og derefter ved en naturlig Drejning videre op mod Kapelpladsen, hvortor de sekundære Veje udgaar paa en saadan Maade, at Gravene samles i Gravgaarde, fri for gennemgaaende Færdsel, saaledes at der derved skabes Betingelse for Ro og Fred. Hovedalleens Bredde fra Hæk til Hæk er beregnet til 12 Meter; selve Vejbanen dog kun til 4 Meter. Da det paatænkes eventuelt at indrette Kapellet med Ligbrænding for Øje, er der Vest for Kapelpladsen planlagt en Urnehave.

Med Hensyn til den specielle faglige Udformning af Beplantningen meddeler Hr. Havearkitekt Tholle følgende:

Mit Maal har været:

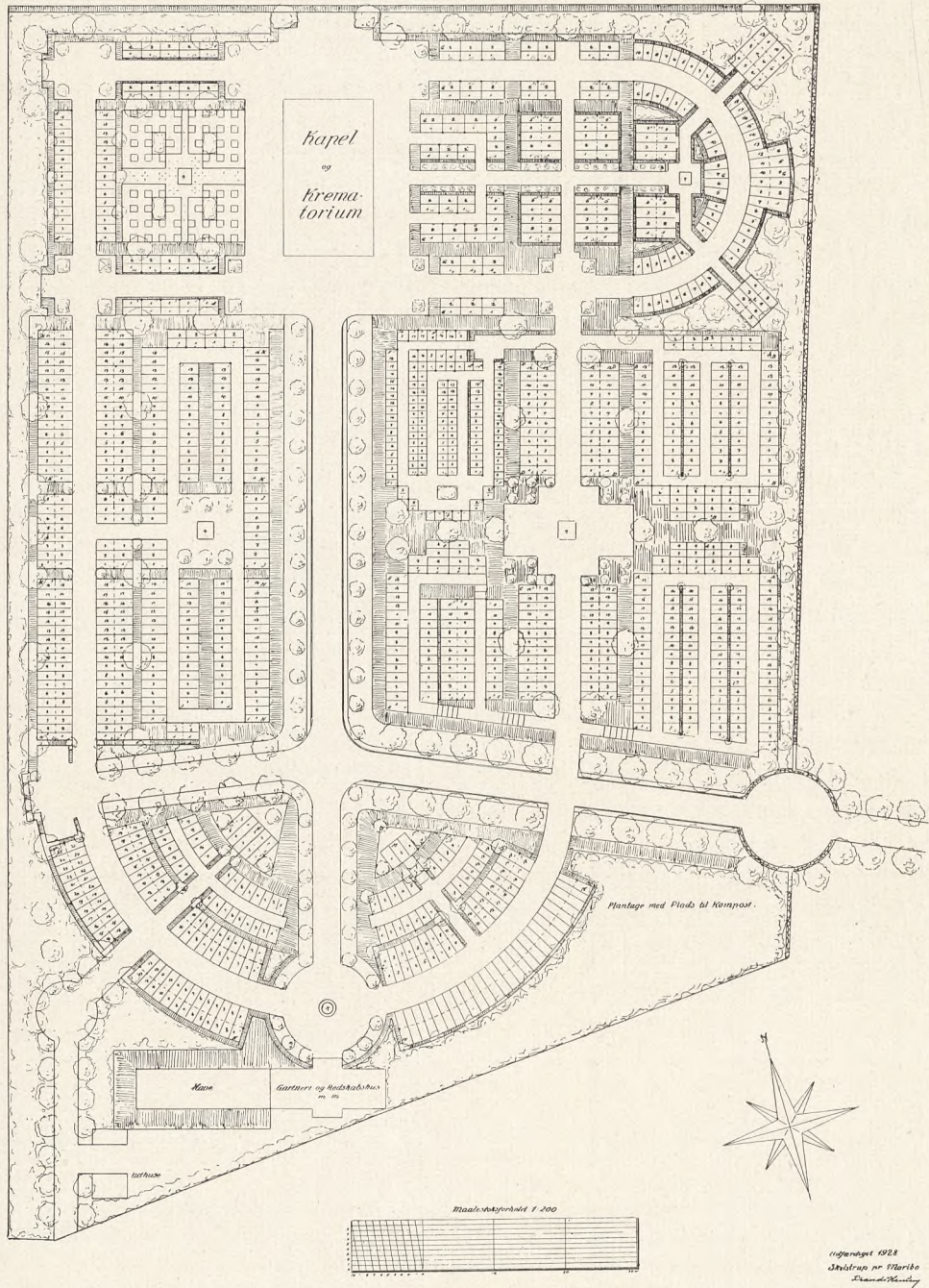
- 1) at faa gennemført en klar Inddeling, saa Hovedlinjerne umiddelbart af sig selv giver en Ide, og saa Trafiken af sig selv vil gaa ad de dertil bestemte Linjer;
- 2) at befri Hovedlinjerne for Grave og Gennemskæringer, der virker uroligt;
- 3) at skabe Baggrund for et hvilket som helst Gravsted og Monument;
- 4) at samle Gravene i Gravgaarde, hvor der ikke er gennemgaaende Færdsel, og hvor der er Ro og Fred;
- 5) at økonomisere med Arealet og Anlægsomkostningerne.

Første Punkt mener jeg at have klaret ved at lægge den brede Opkørselsalle saaledes, at den naturligste Drejning ad en bred Alle gaar tilhøjre, hvor Kapellet danner point de vue, og hvorfra Trafiken naturligt kan gaa rundt til begge Sider ad de sekundære Veje, langs hvilke der undtagelsesvis er lagt store Familiegrave for saadanne, som netop foretrækker, at deres Monumenter etc. skal ses af et stort Publikum. Poppelalleen paa Midten indsnævrer sig (set fra Kapellet) imod Graverboligen, som er det andet point de vue, og hvorved opnaas, at denne Alle synes meget længere, end den i Virkeligheden er. Kørebanen indsnævres dog ikke. Alletræerne vokser alle i Græs, der kun paa et Sted er afbrudt af en Gennemskæring. Ved at afbryde Hovedalleen paa en saa diskret Maade, og ved f. Eks. her ikke at lave nogen Rønde etc., vil denne Alle set fra begge Ender synes kontinuerligt fortsat.

Andet Punkt er formentlig forklaret under ovenstaaende, idet der dog maa tilføjes, at der maa knytte sig en Monumentcensur (eller Servituter) til de udlagte store Familiegrave, for at Hensigten ikke skal blive ødelagt.

Tredje Punkt giver sig umiddelbart af Planen, paa hvilke de smalle Hække og Busketter er skraveret paa tværs, og de bredere Plantninger som Læ- og Busketplantninger har almindelig Busketsignatur, og Træerne er markeret med en rund Signatur, med noget Hensyntagen til den Størrelse, de skulde opnaa. Der er absolut intet Gravsted, som ikke har en grøn Baggrund, saa at der ingen grimme Monumentbagsider bliver at se.

PLAN TIL
KJERTEMINDE ASSISTENSKIRKEGAARD.

Plan til Kerteminde Kirkegaard.
 1 : 2000.

Fjerde Punkt fremgaar formentligt ogsaa af Planen, — kun skal det bemærkes, at Urnehaven tilvenstre for Kapellet er tænkt udlagt i Græs med et Par Flisegange, 4 tætte Busketter, 1 Kumme og Gravliggere (Liggesten) paa hver Urnegrav. Ogsaa her maa der for Monumentering træffes bestemte (meget nøje) Regler, der i dette Tilfælde ogsaa maa overføres paa Gravstedsbeplantningen, saaledes som i Artiklen om Urnehaver (V. K. V, S. 81 ff.) har udviklet det.

Femte Punkt vil fremgaa af en Optælling af Gravstedsarealet i Forhold til det brugelige Kirkegaardsareal samt af, at der er regnet med, at den Jord, som nødvendigvis maa flyttes for Regulerings- og Planeringsarbejdets Skyld, bruges paa Arealet og særligt anvendes til Opfyldning af det lavtliggende Parti, naar det ikke bruges andetsteds.

Endelig skal bemærkes, at Kirkegaarden let vil kunne udvides uden indgribende Arbejde i det bestaaende Anlæg. Der skal kun ryddes et Stykke Hæk. Der bliver godt Læ til Nord og Vest, god Plads til Graveren og hans Gartneri og Arbejdsskure, privat Pryd- og Køkkenhave samt Areal til Opelskning af Træer til Pynt og Nytte, 4 firkantede og 1 rund Vandkumme, passende fordelt over Arealet paa centrale Pladser. Affaldskasser indsættes i Busketterne paa en diskret Plads, saa de er skjult og dog tilstede, hvor de skal bruges.

Indkørselsalleen er tænkt fortsat imod Byen. Rotunden ved Indgangen er tænkt indrammet af Stengærder, der fortil gøres dobbeltsidige, og som fortsættes langs Øst-siden. Der vil inde paa Arealet nogle faa Steder blive Brug for korte Stengærder, og om det ønskes et Gærde bag Hækken mod Køkkenhaven. Ellers er saadanne dyre Foranstaltninger søgt undgaaet ved Reguleringen, idet Jorden planeres vandret ud fra hver Gang (5 cm over færdig Ganghøjde) og saaledes, at Terrænovergangene tages i Busketter og Hækplantninger. Vejene fra Kapellet imod Vest tænkes indfattet af Stauderabatter med Lavendelkanter ell. lign.; men disse Partier kan om fornødent indtages til Grave, og Urner, som ønskes nedsat udenfor Urnehaven i større Familiegrave, bør formentlig nedsættes i disse og de tilstødende Felter. Midtervejen i Partiet tilhøjre indfattes paa lignende Maade, og den kan i Nødstilfælde ogsaa benyttes for Urner. Fordelingen af enkelt eller dobbelt Gravstedsdybde vil af sig selv reguleres, hvor der skal være egentlige store Familiegrave og smaa do. iblandet Liniegrave og Frijord. Træerne er anbragt med stærk Hensyntagen til, at der bliver gode Lysforhold, samt at de enten vil komme til at staa midt for et Gravsted eller i Skellet mellem to, og der maa ved Udlægning af Gravstedsstørrelser tages Hensyn hertil.

*

*

*

LANDBRUGSMINISTERIETS TILSYN

med smitsomme Plantesygdomme meddeler:

Opmærksomheden henledes paa, at *Planter og Plantedele med vedhængende Jord* (Træer og Buske, Potteplanter, Løg, Knolde m. v.) kun maa indføres her til Landet, naar Sendingen er ledsaget af et officielt Oprindelsescertifikat i Overensstemmelse med dansk Lovgivning.

Da alle Plantesendinger af denne Art, der ankommer *uden* dette Certifikat, tilbagevises af Toldvæsenet, anmodes enhver, der agter at indføre saadanne Sendinger, om at søge Oplysninger hos Tilsynet med Plantesygdomme (Rolighedsvej 23, København V. 10-4), Tlf. Central 10273, før Ordren afgives.